

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 11. 1956, sp. zn. Cz 543/56

Číslo: 39/1957

Právní věta:

Pri uzavieraní pokonávky je súd radcom a účinným pomocníkom účastníkov, najmä v tom zmysle, aby pokonávku bolo možno schváliť a aby pokonávka bola vykonateľná [§ 428 ods. 2 písm. d) o. s. p.].

Pri rozhodovaní o schválení pokonávky je však súd viazaný dohodou účastníkov, tak ako ju uzavreli, nemôže ju sám meniť, ani čiastočne schváliť a čiastočne neschváliť.

Ak sa žalobca obmedzil na prejav, že žiadal vypustiť z pokonávky určitú časť dohody bez toho, že by žalobný návrh v uvedenom smere bol vzal späť, nemožno konanie dotyčne tejto časti žaloby zastaviť.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 01.11.1956

Spisová značka: Cz 543/56

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Řízení, Smír soudní

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobca predniesol, že žalovaný Karol O. a jeho brat Rudolf O. zdedili po svojom otcovi domovú nehnuteľnosť, ktorú si medzi sebou reálne rozdelili. Patričnosť Rudolfa O. kúpil žalobca, ktorému však žalovaný zabraňuje, aby nehnuteľnosť používal tak, ako to podľa urobenej delby vykonával jeho právny predchodca. Uvádzal, že žalovaný má na žalobcovej čiastke dvora parc. č. 263/8 vo vl. č. 802 kat. úz. K. svoj chliev, záchod a 5 priestorových metrov dreva, a žiadal, aby bol žalovaný zaviazaný vypustiť do žalobcovej držby maštal' na parcele č. 263/5 tejže vložky, ktorú zaujal a ktorá patrí žalobcovi, vypustiť mu ďalej pivnicu, ktorú mu zabral, a napokon vypustiť mu 1/4 záhrady zapísanej vo vl. č. 811 parc. č. 262 ako aj 1/4 záhrady zapísanej vo vl. č. 372 parc. č. 265, a to podľa nákresu, ktorý má vyhotoviť súd. Konečne uvádzal, že uprostred dvora je hnojová jama v závadnej blízkosti studne a poukazujúc na dohodu, podľa ktorej má tade viesť spoločná cesta, žiadal aby žalovaný bol povinný trpieť preloženie hnojovej jamy na miesto, ktoré súd označí. Na pojednávaní 10. júla 1953 rozšíril žalobca žalobu na vdovu Annu O., ktorá údajne spolu so žalovaným zabrala pivnicu a záhradu na parc. č. 262, a voči žalovanému Karlovi O. žiadal aj o rozhodnutie ohľadom spoločného vchodu, uvádzajúc, že tento žalovaný nechce žalobcu púšťať na ulicu cez spoločné dvere.

Na pojednávaní pred vyslaným súdom na mieste samom 16. júna 1953 uzavrel žalobca so žalovaným Karolom O. pokonávku podľa ktorej:

- 1. žalovaný sa zaviazal odstrániť z parc. č. 263/8 chliev s tým, že záchod tam ponechá, zrieka sa ho však, a že palivové drevo z tejto parcely odstráni syn žalovaného Imrich O., ktorému drevo patrí;*
- 2. žalovaný ihneď vypustí žalobcovi maštal' na parc. č. 263/5;*
- 3. vypustí žalobcovi pivnicu a záhradu na parc. č. 262, a to spolu s Annou O.;*
- 4. vypustí žalobcovi tú časť záhrady na parc. č. 265, ktorú mal predtým v držbe žalobca a jeho právny predchodca Rudolf O.;*
- 5. spoločná hnojová jama a studňa sa zrušila a materiál z nich sa medzi účastníkov rozdelí;*
- 6. žalobca je oprávnený urobiť si na vlastné trovy vchodové dvere na strane jeho parc. č. 263/7.*

Na ďalšom pojednávaní žalobca rozšíril žalobu aj na Imricha O., pričom práve tak ako aj pri rozšírení žaloby na vdovu Annu O. súd nariadil doručiť žalobu novému žalovanému. Na pojednávaní 16. septembra 1953 žalobca žiadal schválenie pokonávky uzavretej pred vyslaným sudcom okrem jej 5. bodu. Žalovaný trval na schválení celej pokonávky.

Ludový súd v Zl. Moravciach pokonávku, ako bola uzavretá 16. septembra 1956, schválil s vypustením jej 5. bodu, ktorý odoprel schváliť, a čiastočnou zmenou v bode 1. v tom zmysle, že na odstránenie palivového dreva, ktoré je vlastníctvom syna žalovaného, sa zaväzuje žalovaný. Toto svoje uznesenie odôvodnil poukazom na to, že schválená časť pokonávky sa neprieči zákonu ani všeobecnému záujmu, kým neschválená časť nie je v súlade so všeobecným záujmom, keďže terajšia studňa riadne plní svoju funkciu a jej búranie a stavba novej boli by zbytočné. Dotyčne nároku na odstránenie hnojovej jamy súd konanie zastavil s poukazom na to, že žalobca má na jej odstránenie výmer MNV.

Najvyšší súd rozhodol na sťažnosť pre porušenie zákona podanú predsedom Najvyššieho súdu, že uznesením Ludového súdu v Zl. Moravciach bol porušený zákon.

Odôvodnenie:

Podľa § 75 o. s. p. účastníci môžu skončiť konanie pokonávkou, pokiaľ to povaha veci pripúšťa, ba súd sa má vždy pokúsiť o pokonávku, ktorú možno schváliť. Skončenie veci pokonávkou je, pravda, v záujme účastníkov, lebo sa ňou konanie rýchlejšie skončí a, keďže spočíva na súhlasných prejavoch účastníkov o veci doteraz medzi nimi pochybnej, je takto novým, účastníkmi samými uznaným, základom dotyčne ich vzájomného vzťahu čo do predmetu sporu. Dispozitívne prejavy účastníkov však nemôžu privodiť stav, ktorý by bol v rozpore s donucujúcimi predpismi zákona alebo so všeobecným záujmom, a nad tým bdie súd, keď podľa § 75 o. s. p. rozhoduje o schválení pokonávky.

V súdnej veci sa schválenie pokonávky stalo v rozpore s tým, čo bolo uvedené vyššie.

Súdna pokonávka je predovšetkým dohodou účastníkov (porov. § 321 obč. zák.) a preto ide o to, aby bola perfektná tak dotyčne jej subjektov, ako aj predmetu. Kto sa v pokonávke na niečo zaväzuje, môže tak urobiť alebo sám osobne, ale prostredníctvom svojho riadne splnomocneného (§ 34 o. s. p.) zmocnenca. Pokonávku zo 16. júna 1953 uzavreli len žalobca a žalovaný Karol O. a predsa sa v nej zaväzujú aj Anna O. a Imrich O., ktorý v čase pokonávky ešte nebol ani žalovaný. Pokonávku (dohodu) uzavierajú účastníci, pravdaže za účinnej pomoci súdu, ktorému okrem toho ostáva ešte

rozhodnúť o schválení alebo neschválení pokonávky. To znamená, že pri uzavieraní pokonávky je súd radcom a účinným pomocníkom účastníkov najmä v tom zmysle, aby pokonávku potom bolo možno schváliť, pri svojom rozhodovaní je však viazaný dohodou účastníkov, tak ako ju uzavreli, nemôže ju sám meniť ani čiastočne schváliť a čiastočne neschváliť. Veď podstatou pokonávky je, že účastníci sa dohodli o spornom nároku, resp. o sporných nárokoch, a chcú byť viazaní pokonávkou aj v prípade, že v niektorých jej častiach nebude schválená, možno ju schváliť sčasti, kým v inej časti schválenie odoprieť. V súdnej veci takéhoto prejavu nebolo, naopak, keďže žalobca navrhol zmenu pokonávky, žalovaný Karol O. s tým nesúhlasil a navrhol schválenie pokonávky v pôvodnom rozsahu.

Keď teda súd zmenil pokonávku účastníkov v bode 1., odoprel ju schváliť v bode 5., kým vo zvyšku ju schválil, hoci v nej vzala na seba istý záväzok aj Anna O., ktorá účastníčkou pokonávky nebola (bod 3.), porušil pri svojom rozhodovaní zákon v ustanoveniach §§ 75 a 76 o. s. p.

Účastníci uzavierajú pokonávku, aby tým spor medzi sebou skončili, a súd ju schvaľuje aj preto, aby jej tým bol priznaný charakter právoplatného súdneho rozhodnutia (§ 165 o. s. p.). Preto treba dbať predovšetkým aj na to, aby pokonávka, práve tak ako súdne rozhodnutie, bola vykonateľná [§ 428 ods. 2 písm. d) o. s. p.]. V súdnej veci sa žalovaný v pokonávke zaväzuje, že spolu s Annou O. vypustí žalobcovi záhradu parc. č. 262 (bod 3. pokonávky), kým sám žalovaný sa zaviazal žalobcovi vypustiť záhradu parc. č. 265, a to tú jej časť, ktorú mal v držbe žalobca a predtým jeho právny predchodca (bod 4. pokonávky). Žiadne bližšie označenie záhrady nie je uvedené, najmä ani sudcovský náčrtok, pripojený k zápisnici zo 16. júna 1953, neobsahuje žiadne také ich označenie, podľa ktorého by bolo možno identifikovať záhrady, resp. ich časti, ktoré má žalovaný vypustiť, a v prípade potreby pokonávku aj exekučne vykonať. Žalobný návrh ohľadom týchto záhrad počítal s jasným sudcovským náčrtkom, ako to vyplýva z jeho obsahu. Práve tak v bode 5. schválenej pokonávky chýba každé bližšie označenie o polohe, najmä o rozmeroch vchodových dverí, ktoré je žalobca oprávnený na vlastné trovy vyhotoviť. Je takto pokonávka dotyčne vydania záhrad a možnosti vyhotovenia vchodových dverí tak nejasná, že je nevykonateľná. Ako už bolo uvedené, účelom pokonávky je práve odstránenie pochybností dotyčne istých nárokov účastníkov a účelom jej súdneho schválenia je aj dosiahnutie exekučného titulu, rovnajúceho sa rozsudku. Tomu tak nie je, ak pokonávka je nevykonateľná, keďže totiž podľa súdneho rozhodnutia je žalovaný povinný vypustiť do držby žalobcu istú plochu, jej presné označenie musí vyplývať z rozhodnutia samého a nemožno ho ponechať až exekučnému konaniu.

Keď ľudový súd predsa schválil pokonávku, hoci podľa toho, čo bolo vyššie uvedené, je sčasti nevykonateľná, porušil tiež zákon v ustanoveniach §§ 75, 76 o. s. p.

Ľudový súd zastavil konanie dotyčne návrhu na odstránenie spoločnej jamy. Na to, pravda, by bolo potrebné, aby žalobca vzal v tomto smere návrh späť a aby súd v zmysle § 73 o. s. p. tomu priznal účinnosť. K vzatiu návrhu späť čo do odstránenia hnojovej jamy však nedošlo, keďže žalobca sa obmedzil na prejav, že žiada z pokonávky vypustiť bod 5. Porušuje teda zastavenie konania ustanovenia § 73 o. s. p.